

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
ANNA FELICE**

Seduta tal-31 ta' Ottubru, 2013

Citazzjoni Numru. 111/2012

**Bernardette mart Vincent Gatt, Christine mart Albert
Scerri u Martin Cassano Ikoll ahwa Cassano**

vs

Alessandro sive Sandro Cassano

Il-Qorti:

Rat ir-rikors gurantat ta' Bernardette Gatt, Christine Scerri u Martin Cassano li, wara li ppremettew illi:

Fil-31 ta' Awwissu 2009 mietet Maria Violetta sive Violet Cassano, omm il-partijiet (**Dok. A**).

Meta l-esponenti ghamlu r-ricerki testamentarji taghha (**Dok. B u C**) instab li apparti l-ahhar testment taghha datat 2 ta' April 2008 fl-atti tan-Nutar Dr. Edward Flores (**Dok. D**) hija kienet ghamlet testment sigriet fl-14 ta' Mejju

2007 fl-atti tan-Nutar Anthony Grech Trapani, liema testment gie depozitat fil-Qorti fis-16 ta' Mejju 2007 (**Dok. E**).

Fl-imsemmi testment sigriet, it-testatrici Violet Cassano, wara li ddisponiet minn xi proprjeta' b'diversi prelegati u wara li nnominat lill-atturi u l-konvenut bhala eredi universali taghha fi kwoti ndaqz bejniethom, iddikjarat fl-ahhar tat-testment is-segwentti:

“Fl-ahharnett, peress li jiena qieghda taht pressjoni kostanti u kontinwa kif ukoll rikatt emozzjonali minn ibni Sandro Cassano biex inhallilu sehmi mid-dar ta' residenza tieghi u infatti diga' hadni ghand Nutar biex inhallilu sehmi, allura ghal din ir-raguni jiena qieghda naghmel testment sigriet biex ma jindunax illi hassart l-ahhar testment fejn iffavorejtu u ghaldaqstant irrid u nordna illi f'kwalsiasi testment sussegwenti ghat-testment odjern, jekk jiena, fis-solita revoka ta' testment precedenti, ma nhassarx specifikament dan it-testment sigriet, allura ghandu jibqa' jghodd sakemm jigi mhassar specifikament; jien qed naghmel din biex jekk dan ibni ikaxkarni ghand xi Nutar habib tieghu, jiena almenu nkun hadt din il-prekawzjoni u ghalhekk il-pressjoni u r-rikatt emozzjonali tieghu ma jkun serva ghal xejn.”

Effettivament, fl-uniku testment sussegwenti ghal dan it-testment sigriet, cioe' dak tat-2 ta' April 2008 precitat, l-istess Violet Cassano, fl-Ewwel Artikolu, annullat, irrevokat u hassret kull testment li qatt setghet ghamlet qabel **izda** ma hassritx specifikatament it-testment sigriet fuq indikat. Inoltre, f'dan l-ahhar testment pubbliku taghha, gara proprju dak li t-testatrici ppreveniet fit-testment sigriet li ser jigri, u cioe' li giet mgeghla thallilu sehmlha mid-dar ta' residenza taghha 81/82, Triq San Giljan, Birkirkara, billi fir-Raba' Artikolu nnominatu eredi universali taghha. F'dan il-kuntest, l-esponenti tispjega illi d-dar ta' residenza tat-testatrici mhollija lill-konvenut wahdu b'dan it-testment tiswa bil-bosta hafna iktar mill-valur totali tal-prelegati mhollija lit-tliet atturi hutu mehuda flimkien.

Inoltre jidher car li l-kunsens tat-testatrici fuq dan l-ahhar testment pubbliku kien vizzjat b'vjolenza morali u gie kaptat b'maniggi da parti tal-konvenut ghaliex it-testatrici, kif ippreveniet fit-testment sigriet, giet imkaxkra ghand Nutar habib tal-konvenut jew ghand Nutar inkarigati minn hbieb tal-konvenut u martu, liema Nutar u/jew hbieb ma kinux jafu bit-testment sigriet taghha u giet imgieghla tiddisponi bil-mod kif ried il-konvenut u mhux bil-mod kif riedet it-testatrici.

Inoltre, bla pregudizzju u fi kwalunkwe kaz, huwa l-imsemmi testment sigriet li verament jirrispekkja l-ahhar volonta' ta' ommhom.

Raguni tat-talba

Fil-31 ta' Awwissu 2009 mietet Maria Violetta sive Violet Cassano, omm il-partijiet (**Dok. A**).

Skont ir-ricerki testamentarji taghha (**Dok. B u C**) irrizulta li apparti l-ahhar testment taghha datat 2 ta' April 2008 fl-atti tan-Nutar Dr. Edward Flores (**Dok. D**) hija kienet ghamlet testment sigriet fl-14 ta' Mejju 2007 fl-atti tan-Nutar Anthony Grech Trapani, liema testment gie depozitat fil-Qorti fis-16 ta' Mejju 2007 (**Dok. E**).

Fl-imsemmi testment sigriet, it-testatrici Violet Cassano, wara li ddisponiet minn xi proprjeta' b'diversi prelegati u wara li nnominat lill-atturi u l-konvenut bhala eredi universali taghha fi kwoti ndaqqs bejniethom, iddikjarat fl-ahhar tat-testment is-segwenti:

"Fl-ahharnett, peress li jiena qieghda taht pressjoni kostanti u kontinwa kif ukoll rikatt emozzjonali minn ibni Sandro Cassano biex inhallilu sehmi mid-dar ta' residenza tieghi u infatti diga' hadni ghand Nutar biex inhallilu sehmi, allura ghal din ir-raguni jiena qieghda naghmel testment sigriet biex ma jindunax illi hassart l-ahhar testment fejn iffavorejtu u ghaldaqstant irrid u nordna illi f'kwalsiasi testment sussegwenti ghat-testment odjern, jekk jiena, fis-solita revoka ta' testment precedenti, ma nhassarx specifikament dan it-testment sigriet, allura ghandu jibqa'

jghodd sakemm jigi mhassar specifikament; jien qed naghmel din biex jekk dan ibni ikaxkarni ghand xi Nutar habib tieghu, jiena almenu nkun hadt din il-prekawzjoni u ghalhekk il-persjoni u ir-rikatt emozzjonali tieghu ma jkun serva ghalxejn."

Fl-ahhar testment pubbliku tat-testatrici datat 2 ta' April 2008, li hu l-uniku testment li sar minnha wara t-testment sigriet, it-testment sigriet fuq indikat ma giex specifikatament revokat u mhassar.

Inoltre, it-testment sigriet tal-14 ta' Mejju 2007 fl-atti tan-Nutar Anthony Grech Trapani huwa l-uniku testament li jirrispekkja l-ahhar volonta' tat-testatrici.

Inoltre, sija mill-kontenut tal-imsemmi testment pubbliku u sija mic-cirkostanzi li ser jigu pruvati waqt it-trattazzjoni tal-kawza, l-istess testment huwa null u bla effett minhabba vizzju tal-kunsens tat-testatrici ottenut b'kaptazzjoni tramite diversi maniggi tal-konvenut u peress illi wkoll it-testatrici giet mgeghla taghmel dak it-testment minhabba vjolenza morali ezercitata fuqha mill-istess konvenut.

Inoltre, il-vjolenza morali ezercitata mill-konvenut fuq it-testatrici sabiex din taghmel testment tirrendih mhux denn li jiret lill-testatrici ai termini tal-artikolu 605(1)(c) tal-Kodici Civili.

Talab il-konvenut jghid ghalfejn din l-Onorabli Qorti m'ghandhiex:

Tiddikjara li t-testment pubbliku datat 2 ta' April 2008 fl-atti tan-Nutar Edward Flores maghmul minn Maria Violetta sive Violet Cassano ma rrevokax it-testment sigriet maghmul minnha fl-14 ta' Mejju 2007 fl-atti tan-Nutar Anthony Grech Trapani.

Sussidjarjament u bla pregudizzju tiddikjara li fi kwalsiasi kaz it-testment sigriet maghmul mit-testatrici fl-14 ta' Mejju 2007 fl-atti tan-Nutar Anthony Grech Trapani huwa l-uniku testament li jirrispekkja l-ahhar volonta' tat-testatrici.

Konsegwentement tiddikjara li l-wirt ta' Maria Violetta sive Violet Cassano ghandu jiddevolvi skont id-dispozizzjonijiet maghmula mit-testatrici fit-testment sigriet taghha datat 14 ta' Mejju 2007 fl-atti tan-Nutar Dr. Anthony Grech Trapani salv pero' ghad-decizjoni ta' din il-Qorti dwar il-hames talba.

Fi kwalunkwe kaz tiddikjara li t-testment pubbliku ta' Maria Violetta sive Violet Cassano datat 2 ta' April 2008 fl-atti tan-Nutar Edward Flores huwa null u bla effett stante li l-kunsens tat-testatrici kien kaptat b'maniggi da parti tal-konvenut u/jew vizzjat minhabba vjolenza morali ezercitata mill-konvenut fuq it-testatrici.

Tiddikjara li l-konvenut bhala mhux denn u kapaci li jiret b'xi mod lil Maria Violetta sive Violet Cassano ai termini tal-artikolu 605(1)(c) tal-Kodici Civili.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li huwa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dokumenti annessi.

Rat ir-risposta mahlufa ta' Alessandro sive Sandro Cassano, li in forza taghha eccepixxa illi:

Preliminarjament, in-nullita' tal-azzjoni attrici kif impostata ma tistax, bir-rispett, l-azzjoni attrici l-ewwel tghid illi t-tieni testament huwa validu, izda illi kondizzjoni f'wiehed antecedenti tissopravivi anke r-revoka tieghu permezz tat-tieni testament, u fl-istess azzjoni tippostula n-nullita' tat-tieni testament ghaliex kien vizzjat; iz-zewg premessi huma inkompatibbli fl-istess azzjoni. Hemm konsegwenzi u implikazzjonijiet fiz-zewg talbiet; jekk it-tieni testament huwa, ghall-grazzja biss tal-argument, null, allura hemm certi konsegwenzi: jekk huwa validu, hemm konsegwenzi u implikazzjonijiet mod iehor. Anke jekk jigi argumentat illi l-kondizzjoni/dikjarazzjoni tibqa' valida indipendentement mill-validita' tat-tieni testament, hemm implikazzjonijiet fuq id-difiza. Ghalhekk, it-talbiet u l-premessi ma jistghux joqoghd u fl-istess Rikors mahluf u talba: dan ghaliex kif

Kopja Informali ta' Sentenza

impostat ir-Rikors, tincidi fundamentalment fuq id-difiza b'mod li tippregudika din id-difiza fis-sostanza;

Minghajr pregudizzju ghall-premess, l-effett tal-ahhar testament tal-mejta Maria Violetta sive Violet Cassano huwa illi jirrevoka t-testmenti kollha l-ohra u ghalhekk din ir-revoka tinkludi fl-intierita' tieghu, it-testment sigriet li sar fl-14 ta' Mejju 2007 fl-atti tan-Nutar Anthony Grech Trapani: b'mod illi testament sigriet tilef kull validita' in vista tar-revoka sussegwenti u jorbot u jirregola l-eredita' ta' Violet Cassano biss l-ahhar wiehed dak ippubblikat min-Nutar Dottor Edward Flores tat-2 ta' April 2008;

Konsegwentement hija invalida u minghajr effett il-kondizzjoni fejn it-testatrici iddisponiet illi f'kaz ta' revoka sussegwenti, it-testment sigriet jibqa' validu sakemm jigi mhassar specifikament;

Minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-esponent jichad illi l-ahhar testament ta' Violet Cassano kien vizzjat b'vjolenza morali u kien kaptat maniggi minnu: it-testatrici kif jirrizulta mic-certifikati medici annessi kienet perfettament *compos mentis* u kapaci tiddisponi. Ghalhekk it-testment li sar quddiem in-Nutar Dottor Edward Flores huwa perfettament validu u legali.

Ghaldaqstant, it-talbiet attrici ghandhom jigu michuda bl-ispejjez, l-esponenti qed jirrizerva illi jagixxi biex jimpunja t-testment sigriet tal-14 ta' Mejju 2007 skont il-Ligi, inkluz id-"dikjarazzjoni" tat-testatrici.

Salv eccezzjonijiet ohra.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Rat li l-kawza thalliet ghas-sentenza fuq l-ewwel eccezzjoni.

Ikkunsidrat illi permezz ta' din il-kawza, ir-rikorrenti, kollha ahwa Cassano qed jitolbu lil din il-Qorti tiddikjara illi l-ahhar testment ta' ommhom Maria Violetta Cassano ma hassarx testment sigriet precedenti. Qeghdin jitolbu

dikjarazzjoni li l-ahhar testment huwa null minhabba vizzju tal-kunsens. Finalment qeghdin jitolbu ukoll dikjarazzjoni li l-konvenut huhom mhuwiex denn li jiret a tenur tal-Art. 605(1)(c) tal-Kodici Civili.

Il-konvenut jeccepixxi n-nullita' tal-azzjoni ghaliex it-talbiet fiha ma jistghux jigu mressqa flimkien ghaliex jippregudikawh fid-difiza tieghu.

Ikkunsidrat illi l-Art. 789 tal-Kap. 12 jipprovdi illi eccezzjoni ta' nullita' ta' att gudizzjarju tista' tinghata.

1. a) Jekk in-nullita' hija ddikjarata mil-ligi espressament;

b) Jekk l-att jinhareg minn qorti mhux kompetenti;

c) Jekk fl-att ikun hemm vjolazzjoni tal-forma mehtiega mil-ligi, ukoll jekk mhux taht piena ta' nullita', kemm-il darba dik il-vjolazzjoni tkun giebet, lill-parti li titlob in-nullita', pregudizzju illi ma jistax jissewwa xort'ohra hlief billi l-att jigi annullat;

d) Jekk l-att ikun nieqes minn xi partikolarita' essenzjali espressament mehtiega mil-ligi;

Izda dik l-eccezzjoni ta' nullita' kif mahsuba fil-paragrafi vjolazzjoni jkunu jistghu jissewwew taht kull dispozizzjoni ohra tal-ligi.

2. L-eccezzjoni ta' nullita' ta' att, taht is-subartikolu 1(c), ma tistax tinghata, meta l-parti li taghtiha tkun baqghet taghmel jew, ghad li tkun taf biha, tkun halliet li jibqghu jsiru atti ohra wara, minghajr ma tecepixxi dik in-nullita'."

Il-principji li jirregolaw l-applikazzjoni ta' dan il-provediment gew konsistentement applikati minn dawn il-Qrati u essenzjalment jinkludu s-segwenti:

- Il-kazijiet fejn tista' tirnexxi l-eccezzjoni huma tassattivament dawk elenkati fil-fuq citat artikolu tal-Kap. 12.

Kopja Informali ta' Sentenza

- Citazzjoni ghandu jkun fiha tifsir car u sewwa tal-oggett u r-raguni tat-talba.
- Citazzjoni ma tigix skartata ghajr ghal ragunijiet gravi.
- Fejn ma hemmx kontradizzjoni ghall-ahhar bejn premessi u talbiet jew bejn it-talbiet innifishom, il-Qorti trid tqis b'cirkospezzjoni l-eccezzjoni, il-kwalifika fil-kuntest ghandha tkun il-kjarezza tal-intenzjoni.
- L-oggett tal-kawza u r-raguni jridu jkunu mfissra cara.
- Premessi guridikament distinti u talbiet kontradittorji jwasslu ghan-nullita' tac-citazzjoni.

Il-Qorti tirreferi f'dan il-kuntest ghas-sentenzi "Fenech vs Grech" (Prim'Awla, deciza mill-Imhallef J. R. Micallef fil-24 ta' Settembru 2001), "Licari vs Cassar" (deciza mill-Imhallef R. C. Pace fit-12 ta' Dicembru 2001) u "Aquilina vs Aquilina" (deciza fil-21 ta' Marzu 1988).

Inoltre, kif irriteriet il-Qorti fil-kawza "Malta Development Corporations vs Licari Paul" (deciza fit-22 ta' April 2004).

"Huwa principju inderogabbli li l-azzjoni tigi kontenuta fil-premessi u fit-talbiet b'mod li jigu sodisfatti r-rekwiziti tal-Art. 156 imma huwa wkoll mehtieg ad substantia et validatem illi l-azzjoni tkun wahda kjarament identifikata fil-ligi."

"Francis Xavier sive Mose' Aquilina vs Carmela sive Lina Aquilina (App. Civ. 21 ta' Marzu 1988), li minnha l-konvenut iqajjem il-punt li biex tigi dikjarata nulla l-azzjoni u jitwaqqaf il-kors taghha, jenhtieg li jikkonkorru ragunijiet gravi, fosthom nuqqasijiet ta' evidenti pregudizzju ghad-difiza tal-konvenut'."

Min-naha l-ohra fil-kawza "Capua Palace Limited vs Arcidiacono Boris" (deciza fil-31 ta' Jannar 2003) gie ritenut illi:

“Fejn ma jkunx hemm kontradizzjoni għall-ahhar bejn il-permessi u t-talbiet jew bejn it-talbiet innifishom, il-Qrati għandhom iqisu b'cirkospezzjoni eccezzjoni ta' nullita' ta' att gudizzjarju. Biex att ta' citazzjoni jgħaddi mill-prova tal-validita' huwa bizzjed li t-talba tkun imfassla b'mod tali li l-persuna mharrka tifhem l-intenzjoni ta' min harrikha u li tali tifsila ma tkunx ta' hsara għall-imharrek li jiddefendi lilu nnifsu mit-talba tal-attur;

Hu necessarju illi jkun jirrizulta rapport ta' konnessjoni ragjonevolment identifikabbli bejn il-premessi migjubin bhala l-kawza tat-talba u t-talba stess kif diretta kontra l-konvenut.”

Applikati dawn il-principji għall-kawza odjerna, din il-Qorti ma ssibx dawk ir-ragunijiet gravi li jwassluha tiskarta l-kawza. L-intenzjoni tar-rikorrenti hija cara. Huma jsostnu li l-eredita' tad-defunta ommhom għandha tigi regolata skont il-provvediment tat-testment sigriet minnha magħmul. It-talbiet tar-rikorrenti kollha jwasslu għal dan l-għan ahhari, u l-konvenut fehem tajjeb. Tenut kont tal-principju li r-ratio wara l-provvedimenti tal-ligi li jipprovdi għan-nullita' ta' citazzjoni huwa l-pregudizzju li jista' jsufri konvenut fid-difiza tiegħu, din il-Qorti ma ssib ebda kontradizzjoni fit-talbiet kif dedotti. Id-difiza tal-konvenut għall-kawza hija l-validita' tal-ahhar testment ta' ommhom, u dan jirrizulta ampjament min-nota tal-eccezzjonijiet tiegħu. Din il-Qorti tqis ezistenti dak ir-“rapport ta' konnessjoni ragjonevolment identifikabbli” bejn permessi u talba; m'hemm ebda kontradizzjoni għall-ahhar.

Għar-rigward tat-talba tar-rikorrenti għal dikjarazzjoni li l-konvenut mhux denn li jiret, din il-Qorti wkoll ma ssib ebda kontradizzjoni. Anzi, jekk kellhom jigu pruvati l-fatti allegati mir-rikorrenti u l-konsegwenzjali nullita' tat-tieni testment, din it-talba tista' tkun konsegwenzjali ta' dawk ic-cirkostanzi.

Għal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tichad l-ewwel eccezzjoni ta' Alessandro sive Sandro Cassano u tordna li l-kawza titkompli.

Kopja Informali ta' Sentenza

L-ispejjez jibqghu rizervati ghall-gudizzju finali.

< Provediment >

-----TMIEM-----